

בחר להנהיג ולשפוט את העולם ואת ישראל תוך מתן משקל רב לתפילות שבהן יזכירו ישראל את זכויותיהם³. זוהי המשמעות הפשוטה של מאמר חז"ל שהבאנו בפתח השער: "אמרו לפני... זכרונות, כדי שיעלה זכרונכם לפני לטובה".

גם תובנה זו מדגישה את חשיבות ההכנה. כמו אדם העומד למשפט בבית דין של מטה, שיישב לפני המשפט עם סנגורו ויחשוב מה לומר ומה לא לומר, כך צריכים אנו לעשות לפני יום הדין בבית דין של מעלה, להכין בפועל את טענותינו, ורצוי אף לנסח ולכתוב על דף את כל הטענות שנראה לנו שיועילו לזכות את עם ישראל בדין. והשלב במהלך הדין שבו אמור הסנגור לומר את דבריו – הוא בשעת אמירת ברכת הזכרונות.

אל יאמר אדם: צדיקי הדור עומדים בתפילה, הם יודעים טוב ממני מה לבקש, הם יהיו הסנגורים של ישראל. זוהי מלחמה, ובמלחמה כל אחד חשוב! כל אחד שיוסיף ויאמר סנגוריה על ישראל, תורם לסיכויי ההצלחה והזכיה בדין. לצערנו לא כל ישראל מתפללים בכלל, וגם מבין שלומי אמוני ישראל לא כולם מתפללים בדרך זאת. לכן חשוב מאוד שכל אחד שמודע לצורך העצום הזה, יעשה את מרב ההשתדלות להיות סנגור טוב לעם ישראל.

הזכויות ההיסטוריות של ישראל

החל מראשית התהוותו של עם ישראל, רצופה ההיסטוריה שלו במסירות נפש למען שמו יתברך. מאבותינו אברהם ויצחק, שעמדו בנסיון העקידה; מיעקב אבינו, שעם כל הצרות שעבר לא הרחרח אחר מידותיו יתברך; דרך גדחי ישראל בכל קצוות

3. וזאת כחלק מהמגמה הכללית של הקב"ה לתת משקל וכוח גדול לתפילות ישראל לפעול בהנהגת העולם.

העולם – מסעות הצלב, גזירות שמד, פרעות איזמות, גירושי יהודים מארצותיהם, חורבני קהילות שלמות, אינקוויזיציה, הריגות וטביחות, עריצות של שליטים אכזריים, רדיפות, שואה ועוד; ועד ימינו אלה בארץ הקודש – מלחמות, הפגזות, פיגועים וטרור. וכמובן בזה לא תמה הרשימה.

לעם ישראל היו הזדמנויות שונות שבהן הוא היה יכול לעזוב הכל ולעבור לדת השלטת, ח"ו. ואולם "בכל זאת שמך לא שכחנו", ועם ישראל ככלל, העדיף למסור נפשו ולסבול ואף למות על קידוש השם, מתוך אמונתו ואהבתו לה' יתברך ולתורתו הקדושה.

את כל אלו, וכל הדומה להם שיעלה בדעתנו, עלינו להזכיר ביום הדין, כדי שיישקלו לזכות ישראל. ומלבד מסירות הנפש שהיתה לישראל, גם העובדה שסבלנו כל כך הרבה מחמת עצם היותנו עם ה', יכולה להיזקף לזכותנו בשעת הדין, וצריך להזכיר זאת.

עבודת הסנגוריה

גדולי החסידות (ובראשם הבעל שם טוב ור' לוי יצחק מברדיטשב) הרבו לעסוק בסנגוריה על ישראל בכל שעה, ובפרט בימי הדין.

בהסתכלות שטחית נראה שלעם ישראל אין, חלילה, סיכוי לצאת זכאי בדין, אם ידונו אותו לפי מצבו הרוחני. למרבה הצער, חלקים גדולים מאוד של העם מנותקים לחלוטין מהתורה ומכל דבר רוחני ואפילו לא יודעים מושגים בסיסיים מתורתנו, המתירנות שולטת בכיפה, אין גבולות, פריצות נוראה, רמת המוסריות האישית ירדה לשפל המדרגה, הרבה מקרי אלימות קשים בתוך המשפחה. גם ברמה הלאומית הגענו,

לדאבוננו, לשפל איום: גילויי שחיתות אצל מנהיגים מתגלים חדשים לבקרים, מערכת המשפט והתקשורת עושות כל שביכולתן לקעקע זהות יהודית. איזו זכות אפשר למצוא במצב כזה?

אבל כאשר מעמיקים להתבונן במציאות הנוכחית וההיסטורית של עם ישראל, מגלים דבר מופלא, שיש בו לימוד זכות עצום: ההתגלות הנבואית האחרונה לעם ישראל היתה לפני כאלפיים וחמש מאות שנה; השראת השכינה בבית המקדש איננה כבר כאלפיים שנה; מנהיגות תורנית כלל-ישראלית חסרה לנו מזה כאלף ושמונה מאות שנה – ועם ישראל עודנו מאמין בה'!

יתירה מזאת, במשך כל השנים הרבות שחלפו מאז, לא רק שחסרנו גילויי שכינה, אלא שסבלנו צרות רבות כל כך (שכבר הזכרנו מקצתן לעיל), ואף על פי כן נשאר עם ישראל נאמן לאלוקיו, והמשיך לשמור את המצוות!

ועוד, דוקא בדור שלנו, המלא כל כך פריצות וכפירה, דור שבו למרבה הכאב יש יהודים ש'מחנכים' את בניהם לשנאת הדת והדתיים, אידיאולוגיות קמות ומפלגות צצות על בסיס הטינה לשומרי המצוות – דוקא בדור כזה גדלה ומתרחבת תופעה מופלאה ביותר של חזרה בתשובה. יהודים רבים מתעוררים לחפש רוחניות, ורבים מוצאים את דרכם חזרה לשורשיהם, ליהדותם. מלבד זאת, ישנו בעם ישראל כיום ציבור גדול מאוד של לומדי תורה, שחי חיי דוחק ועוני ומוסר את נפשו על לימוד התורה. ובתוך כל הטומאה והפריצות המשתוללות סביב, רבים מאוד מבני הנוער והדור הצעיר שומרים במסירות נפש על קדושתם וצניעותם.

ומנגד, העובדה שבכל זאת יש יהודים שרחוקים מתורה ומצוות, ולצערנו אפילו כאלה שהיו קרובים והתרחקו, אינה מלמדת על רשעות, חס ושלום, אלא שמחמת החושך הגדול שבמציאות הרוחנית כיום, ומחמת הנסיונות הגדולים שמוצבים לכל אחד בחוץ, הם נפלו ונכשלו. במידה מסוימת, הם אינם אשמים בכך, וודאי שאין לתבוע את עם ישראל על שכשל כוח הסבל מחמת הגלות הקשה והארוכה.

כאמור, אלו דוגמאות בלבד, וכל אחד צריך להעלות את הטיעונים הקרובים ללבו. כל נקודות האור האלו עושות אור גדול, וחשוב להזכירן בתפילת יום הדין.

רשעת אומות העולם

במשנה נאמר: "אין מזכירין מלכות זכרונות ושופרות של פורענות" (ראש השנה לב ע"א). ובגמרא הוסיפו: "אבל אם בא לומר מלכות זכרון ושופר של פורענות של אומות העולם – אומר" (שם ע"ב). ואדרבה, בעבודת הזכרונות, כאשר אנו רוצים ללמד זכות על ישראל ולעורר את הברית ואהבת ה' אלינו, ראוי לעסוק גם בלימוד חובה על הגויים אויבי ישראל, כדי שה' יזכור את מעלליהם ויענישם, ויפסק חילול השם הנורא שבהצלחת הגרועות שבאומות העולם. וגם כאן, כמו בלימוד הזכות על ישראל, צריך לפרוט את הדברים לפרטים, ממש כמו סגור (או קטגור, במקרה זה) שמספק לשופט דוגמאות.

מדינות ערב כולן זוממות להשמיד את עם ישראל מיום שהתחדש והתבסס הישוב היהודי בארץ ישראל. הן מתחמשות בהתאם, תומכות בטרור נגד ישראל ופוגעות בנו בכל דרך אפשרית – הן בפגיעה פיסית, הן בנזק מדיני והן בשלהוב דעת הקהל העולמית נגדנו. עם זאת יש להן כוח בינלאומי עצום, משום שהן מחזיקות באוצרות הנפט הגדולים בעולם.

הערבים שהתיישבו בארץ ישראל (המכונים "פלשתינאים") הורגים ^{אוצר החכמה} בנן בלי הפסקה, ורק מקבלים יותר ויותר הכרה ולגיטימציה עולמית; הם השתלטו על מקום מקדשנו ומבזים אותו במשחקי כדור; וגם מצד עצמם, הם מלאים בשחיתות, גניבה, ניאוף ועוד כהנה וכהנה.

גרמניה, שהיתה האחראית והמבצעת של ההשמדה הגדולה ביותר בהיסטוריה של עם ישראל, היא היום מעצמה כלכלית. ^{אה"ח 1234567} גם היום, היא ומדינות נוספות באירופה מסייעות לאויבי ישראל (כאיראן וסוריה וארגוני הטרור). אירופה כולה רוויה בדם יהודים וגם היום האנטישמיות בה בולטת מאוד. אף על פי כן היא משגשגת.

אנו חייבים לזעוק לה' שיעמיד את הדין על מכונו, שיתגלה משפט צדקו והעמים שצריכים להיענש ייענשו, ושחילול השם העצום שבמצב הזה ייפסק. אין אנו אחראים לדרך שבה הם ייענשו וגם לא לאופן הצלת אלו מהם שחפים מפשע. הקב"ה ישפוט תבל בצדק וידין לאומים במישרים. התפקיד שלנו הוא לשמש כקטגורים נגדם, לזעוק את זעקת האמת, את זעקת שורת הדין שלוקה, עד אשר יתקיימו דברי הנביא: "למען ציון לא אחשה, ולמען ירושלם לא אשקוט; עד יצא כנגה צדקה, וישועתה כלפיד יבער" (ישעיהו סב, א).

פרק רביעי שופרות

ד"ר יצחק שניידר

חמסלול הפרטי בברכה

כפי שהזכרנו במבוא לשער זה, בברכת השופרות מתיישם העיקר השלישי מבין השלושה שִׁמְנָה בעל ספר העיקרים, והוא תורה מן השמים – שניתנה בקול שופר, כפי שמופיע בפסוקי התורה של הברכה¹.

אמונה בתורה מן השמים פירושה תפיסה של כפיפות מוחלטת של האדם לדבריה של התורה – הן התורה שבכתב, והן דברי חז"ל, שהם שליחי ה' להמשיך את התורה שבעל פה, שכמובן גם היא ניתנה מן השמים – גם כאשר הם סותרים את הנטייה הטבעית שלו. מציאות שכיחה היא שאנשים מאמינים בה' והם גם בעלי מוסר גבוה, אבל לדעתם הם אלה שיחליטו מה מוסרי ומה לא – והם עשויים להחליט שמה שהתורה אומרת בנושא מסוים, דוקא נוגד את המוסר... לעיתים החלטה זו נעשית באופן סמוי ולא-מודע, עד כדי שגם אותו אדם לא שם לב שזה בעצם מה שהוא אומר, כי על פני השטח הוא כן מאמין שהתורה היא מקור המוסר.

1. כפי שנראה להלן, ברכה זו שונה מקודמותיה בכך שכאן המסלול הפרטי מתמקד בפסוקי התורה, והמסלול הכללי בעיקר בפסוקי הנביאים.